

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพด้านโภชนาการและการออกกำลังกายของบุคลากรแพทย์แผนไทยประยุกต์สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก 2. ศึกษาทัศนคติ การรับรู้ นโยบาย และสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพด้านโภชนาการและการออกกำลังกายของบุคลากรกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข 3. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพด้านโภชนาการและการออกกำลังกายของบุคลากรแพทย์แผนไทยประยุกต์ สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ลักษณะประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือบุคลากรแพทย์แผนไทยประยุกต์ ที่สังกัดในสถาบันการแพทย์แผนไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ทุกคน จำนวน 20 คน

กลุ่มตัวอย่าง

บุคลากรแพทย์แผนไทยประยุกต์ ที่สังกัดในสถาบันการแพทย์แผนไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกทุกคน จำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการศึกษาดารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำมาปรับปรุงให้เหมาะสม ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้
ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับโภชนาการ/ การออกกำลังกาย

ส่วนที่ 4 แบบสนทนากลุ่ม (focus group)

ลักษณะของเครื่องมือ

ส่วนที่ 1 ลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส โดยมีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของบุคลากรแพทย์แผนไทยประยุกต์ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ประยุกต์มาจากแบบสอบถามของ (สุจิตา ล่ามช้าง รัตนาวดี ชอนตะวัน จิตติมา สุขเลิศตระกูล , วิภาดา คุณาวิกติกุล , 2534) เป็นแบบวัดที่คร อบคลุมพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของบุคลากรแพทย์แผนไทยประยุกต์ โดยให้บุคลากรแพทย์แผนไทยประยุกต์ เลือกตอบ ข้อความที่ตรงกับความรู้สึกของตนเองมากที่สุด นำไปหาค่าความเที่ยง (reliability) โดยนำไปทดลองใช้ (try out) กับบุคลากรแพทย์แผนไทยประยุกต์ โรงพยาบาลศิริราช จำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.76 ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 26 ข้อ

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ โดยแต่ละคำตอบมีความหมาย ดังนี้

ปฏิบัติเป็นประจำ	หมายถึง	ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมาผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติเป็นประจำสม่ำเสมอหรือปฏิบัติทุกครั้ง
ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	หมายถึง	ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมาผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติเป็นบางครั้งไม่สม่ำเสมอ
ไม่เคยปฏิบัติ	หมายถึง	ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมาผู้ถูกตอบแบบสอบถามไม่เคยปฏิบัติ

เกณฑ์การให้คะแนนของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพด้านโภชนาการและการออกกำลังกาย ดังนี้

	ด้านบวก (คะแนน)	ด้านลบ (คะแนน)
ปฏิบัติเป็นประจำ	3	1
ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	2	2
ไม่เคยปฏิบัติ	3	3

มีเกณฑ์การแบ่งระดับคะแนนของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพด้านโภชนาการและการออกกำลังกาย โดยกำหนดการแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ระดับต่ำ	มีค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.99
ระดับปานกลาง	มีค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.00 – 2.99
ระดับสูง	มีค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.00 – 4.00

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามทัศนคติ ด้านโภชนาการและด้านการออกกำลังกายของบุคลากรแพทย์แผนไทยประยุกต์ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ประยุกต์มาจากแบบสอบถามของ (สุธิศา ล่ามช้าง, รัตนาวดี ชอนตะวัน, จิธิมา สุขเลิศตระกูล, วิภาดา คุณาวิกติกุล, 2534) เป็นแบบวัดที่ครอบคลุมพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของบุคลากรแพทย์แผนไทยประยุกต์ โดยให้บุคลากรแพทย์แผนไทยประยุกต์ เลือกตอบข้อความที่ตรงกับความรู้สึกของตนเองมากที่สุด นำไปหาค่าความเที่ยง (reliability) โดยนำไปทดลองใช้ (try out) กับบุคลากรแพทย์แผนไทยประยุกต์ โรงพยาบาลศิริราช จำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.76 ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 26 ข้อ

	ด้านบวก (คะแนน)	ด้านลบ (คะแนน)
เห็นด้วยมาก	3	1
เห็นด้วยปานกลาง	2	2
เห็นด้วยน้อย	3	3

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ โดยแต่ละคำตอบมีความหมาย ดังนี้

เห็นด้วยมาก	หมายถึง	ข้อคำถามนั้นตรงกับความรู้สึกความคิดเห็นของท่านมาก
เห็นด้วยปานกลาง	หมายถึง	ข้อคำถามนั้นตรงกับความรู้สึกความคิดเห็นของท่านปานกลาง
เห็นด้วยน้อย	หมายถึง	ข้อคำถามนั้นตรงกับความรู้สึกความคิดเห็นของท่านน้อย

มีเกณฑ์การแบ่งระดับคะแนนของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพด้านโภชนาการและการออกกำลังกาย โดยกำหนดการแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้ สุธิศา ล่ามช้าง, รัตนาวดี ชอนตะวัน, จิธิมา สุขเลิศตระกูล, วิภาดา คุณาวิกติกุล, อ้างจาก Best, 1997)

ระดับต่ำ	มีค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.99
ระดับปานกลาง	มีค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.00 – 2.99
ระดับสูง	มีค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.00 – 4.00

ส่วนที่ 4 แบบสนทนากลุ่ม (focus group) ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อศึกษา นโยบาย และสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพด้านโภชนาการ และการออกกำลังกายของบุคลากรแพทย์แผนไทยประยุกต์ สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

พัฒนาคุณภาพเครื่องมือ

การหาความตรงของเครื่องมือ (Content Validity)

นำเครื่องมือเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content validity) ของแบบสอบถาม นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตรวจสอบก่อนนำไปทดลองใช้

การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ผู้วิจัยนำเครื่องมือการวิจัยที่ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาที่ปรับปรุงแล้ว นำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติ เช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ผลการหาค่าความเที่ยงของแบบวัดเท่ากับ 0.76

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

1. เมื่อคณะกรรมการ อนุมัติข้อเสนอและเค้าโครงการค้นคว้าอิสระแล้ว ดำเนินการส่งโครงร่างการค้นคว้าอิสระฉบับสมบูรณ์ต่อกรรมการวิจัยจริยธรรม คณะสาธารณสุขศาสตร์ เพื่อพิจารณาอนุมัติก่อนที่จะดำเนินการเก็บข้อมูล หนังสืออนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรม

2. นำหนังสือจากคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ถึงผู้อำนวยการสถาบันการแพทย์แผนไทย เพื่อขออนุญาต และขอความร่วมมือในการแจ้งให้บุคลากรแพทย์แผนไทยประยุกต์ทราบถึงการเก็บข้อมูล

2. เตรียมการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม วัสดุอุปกรณ์ เช่น ปากกา ในการสัมภาษณ์ จัดทำตารางนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่สัมภาษณ์

3. เตรียมกลุ่มตัวอย่างโดยชี้แจง และขอความร่วมมือในการเป็นผู้ร่วมวิจัยครั้งนี้โดยสมัครใจและชี้แจงวัตถุประสงค์การทำวิจัยโดยใช้แนวทางจากเอกสารชี้แจงแนะนำข้อมูล (Information sheet) พร้อมทั้งให้กลุ่มตัวอย่างลงนามยินยอม (consent form) การเข้าร่วมการวิจัย ก่อนเก็บรวบรวมข้อมูล และขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูล หลังจากนั้นผู้วิจัยเก็บข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างโดยคำนึงถึงความสะดวกของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นหลัก ระยะเวลาในการศึกษาตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนถึงเก็บข้อมูลและรวบรวมข้อมูลเสร็จเรียบร้อยใช้ระยะเวลาประมาณ 2 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือน มกราคม – กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553

ขั้นตอนที่ 2 การทำ Focus Group ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามในส่วนที่ 1,2,3 มาประมวลผล แล้วจึงนำมาถามกลุ่มตัวอย่างตามประเด็นปัญหา ความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบาย และสิ่งแวดล้อมในการส่งเสริมสุขภาพ ด้านโภชนาการ และการออกกำลังกาย โดยวิธีการสนทนา ชักถามจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหรือผู้ถูกสัมภาษณ์ จำนวน 20 คน ซึ่งมีลักษณะประชากรที่เหมือนกัน ดังนี้

1. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ตามวัน เวลา ที่กำหนด โดยเข้าพบกลุ่มตัวอย่าง ชี้แจงวัตถุประสงค์ของ การศึกษา ผู้สัมภาษณ์เตรียมสถานที่สำหรับ สัมภาษณ์ให้มีบรรยากาศที่ผ่อนคลาย อากาศถ่ายเทได้สะดวก เย็นสบาย ไม่ร้อนอบอ้าว หลีกเลียงสิ่งรบกวนต่างๆ และมีความเป็นส่วนตัว จากนั้นสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างตามแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีหลักเกณฑ์สัมภาษณ์ ดังนี้

- 1.1 สัมภาษณ์ตามรายการคำถามที่กำหนดไว้ในแบบสอบถาม
- 1.2 ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ให้ข้อมูลหรือแสดงความคิดเห็นที่ตรงกับประเด็นที่สัมภาษณ์ไม่พูดแสดงความคิดเห็นนอกขอบเขต
- 1.3 สังเกตพฤติกรรม สีหน้า และลักษณะการพูดคุยของผู้ให้สัมภาษณ์ขณะรวบรวมข้อมูล ถ้าสงสัยหรือไม่แน่ใจเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้สัมภาษณ์เพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลตรงตามข้อเท็จจริงและครอบคลุมประเด็นที่ต้องการ
- 1.4 ใหกลุ่มตัวอย่างซักถามได้หากคำถามไม่ชัดเจน
- 1.5 ตรวจสอบข้อมูลให้ครบถ้วนถูกต้อง ถ้าไม่ครบถ้วน สัมภาษณ์เพิ่มเติมและรวบรวมแบบสอบถามใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
- 1.6 ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. ผู้วิจัยนำเสนอโครงร่างงานวิจัยต่อคณะกรรมการ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อขอเสนออนุมัติทำการวิจัย
2. ผู้วิจัยแนะนำกลุ่มตัวอย่าง ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและสิทธิประโยชน์ของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการวิจัยครั้งนี้ อธิบายโดยใช้เอกสารชี้แจงแนะนำข้อมูล (Information sheet) และให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความยินยอมการเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ พร้อมทั้งให้ลงนามเข้าร่วมวิจัยในหนังสือยินยอมด้วยความสมัครใจ
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ตาม วัน เวลา ที่กำหนด ซึ่งมีขั้นตอน
 - 3.1 กล่าวทักทาย แนะนำตัวแก่ผู้ให้สัมภาษณ์ และชี้แจงวัตถุประสงค์การสัมภาษณ์ พร้อมทั้งสร้างความไว้วางใจว่าจะไม่เปิดเผย ชื่อ – สกุล ของกลุ่มตัวอย่าง สร้างบรรยากาศให้กลุ่มตัวอย่างรู้สึกสบายใจและเต็มใจที่จะให้ข้อมูลตามความเป็นจริงโดยไม่ปกปิด
 - 3.2 สัมภาษณ์โดยใช้คำพูดที่สุภาพ ให้เกียรติ และซักถามด้วยถ้อยคำที่กระชับ ชัดเจนและเข้าใจง่าย หลีกเลี่ยงการใช้คำถามชี้นำ
 - 3.3 แสดงความตั้งใจในการฟังคำตอบโดยไม่แสดงอาการเบื่อหน่าย หรือสงสัย ประหลาดใจกับคำตอบของกลุ่มตัวอย่าง
 - 3.4 อธิบายถึงสิทธิประโยชน์ที่กลุ่มตัวอย่างจะได้รับ และการมีสิทธิที่จะหยุดการให้สัมภาษณ์โดยไม่เสียสิทธิประโยชน์ใด ๆ
 - 3.5 ให้ความมั่นใจว่าจะรักษาความลับของข้อมูล โดยการวิจัยจะนำเสนอผลในภาพรวมเท่านั้นโดยไม่ระบุชื่อสกุล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป และใช้สถิติเชิงบรรยาย โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละในข้อมูลที่เป็นนามบัญญัติ สำหรับข้อมูลที่เป็นอัตราภาคหรือมีค่าต่อเนื่อง ใช้การวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการทำ Focus group มีขั้นตอนในการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ถอดเทปและสร้างความสมบูรณ์ของเนื้อหาทั้งหมดที่ได้จากการสัมภาษณ์
2. อ่านจับประเด็นตามคำถามการประชุม
3. กำหนดกรอบการวิเคราะห์ (Framework) ในประเด็นต่างๆ ดังนี้
 - นโยบาย
 - สิ่งแวดล้อม

ที่เอื้อต่อการส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพในด้านโภชนาการและการออกกำลังกาย

[คลิกที่นี่พิมพ์ข้อบท]

[คลิกที่นี่เริ่มต้นพิมพ์]